

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Liderlik Yönelimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Çağatay Dereceli^{ID} Ebru Dereceli^{ID} Yeşim Kıvanç^{ID} Ramazan Parlak^{ID}

Yazar Bilgileri

Kurum Bilgileri:

^{2*}Öğr. Gör. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye

ORCID:

0000-0002-7021-1001

Email:

edereceli@adu.edu.tr

Yayın Bilgileri

Gönderi Tarihi: 27.02.2024

Kabul Tarihi: 20.03.2024

Yayın Tarihi: 27.03.2024

Anahtar Kelimeler:

liderlik
liderlik yönelimi
üniversite öğrencisi

Özet

Sağlık sektöründe etkili liderlik; ekip çalışması, karar alma süreçleri ve hasta bakımı gibi kritik faktörleri etkileyerek sağlık hizmetlerinin kalitesini artırır ve böylece toplumun genel sağlığına katkıda bulunur. Bu nedenle, sağlık hizmetlerinde liderlik becerilerini anlamak ve geliştirmek, yüksek kaliteli sağlık hizmetleri sunmak için çok önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Çalışmaya 156 kadın ve 53 erkek katılımcı dahil edilmiş ve veri toplama aracı olarak Liderlik Yönelimi Ölçeği kullanılmıştır. Bulgular SPSS 25.0 kullanılarak analiz edilmiş ve verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik testler uygulanmıştır. Araştırmada, politik liderlik düzeyleri düşükken, yapısal, insan merkezli, sembolik ve genel liderlik yönelimi puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur. Cinsiyet, yaş ve spor branşı değişkenlerinin liderlik yönelimleri ve alt boyutları üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, aktif spor katılımı anlamlı bir farklılık göstermiştir. Gelecekteki araştırmalar, çeşitli eğitim yöntemlerinin ve müfredatın öğrencilerin liderlik becerileri üzerindeki etkisini araştırabilir. Ayrıca, sağlık çalışanlarının liderlik becerilerinin belirlenmesi ve geliştirilmesinde uygulamaya yönelik çalışmaların önemini vurgulamak çok önemlidir. Bu tür çalışmalar, sağlık sisteminde liderlik kalitesinin geliştirilmesine ve sağlık hizmetlerinden toplum için elde edilen faydaların artırılmasına yardımcı olabilir.

Investigation of Leadership Orientations of Health Services Vocational School Students in Terms of Various Variables

Author Informations

Affiliation:

^{2*}Aydın Adnan Menderes University Department of Physical Education and Sports Education Aydın, Türkiye

ORCID:

0000-0002-7021-1001

Email:

edereceli@adu.edu.tr

Publication Informations

Received: 27.02.2024

Accepted: 20.03.2024

Published: 27.03.2024

Keywords:

Leadership
leadership orientation
university student

Abstract

Effective leadership in the healthcare sector enhances the quality of healthcare services by influencing critical factors such as teamwork, decision-making processes, and patient care, thus contributing to the overall health of society. Therefore, understanding and developing leadership skills in healthcare are crucial for delivering high-quality healthcare services. In this context, the aim of the study is to examine the Leadership Orientations of students in Health Services Vocational School across various variables. The study included 156 female and 53 male participants, and the Leadership Orientation Scale was used as the data collection tool. The findings were analyzed using SPSS 25.0, and parametric tests were applied due to the normal distribution of the data. While political leadership levels were found to be low, structural leadership, human-centered leadership, symbolic leadership, and overall leadership orientation scores were high. Gender, age, and sports branch variables did not have a significant impact on leadership orientations and sub-dimensions, except for active sports participation, which yielded a significant difference. Future research could explore the effects of different educational methods and curricula on students' leadership abilities. Furthermore, emphasizing the importance of practical studies to identify and enhance the leadership skills of healthcare professionals is crucial. Such studies can help improve leadership quality in the healthcare system and increase the benefits derived from healthcare services for society.

1. GİRİŞ

Liderlik kavramı, bir grubu hedeflerine ulaştırabilmek için yönlendirmek, motive etmek ve rehberlik yapmak süreçlerini ifade eder. Etkili bir lider, vizyon sahibi olarak insanları etkileyebilmeli, onları motive ederek hedeflerine ulaşabilmeleri için yönlendirebilmelidir. Liderlik, farklı tarzlarda olabilir ve bireyin kişisel özellikleri, deneyimleri ve çevresel faktörler liderlik tarzını belirleyebilir. Başarılı liderlik anlayışı, ekipte yer alan üyeleri güçlendiren, onların yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlayan ve sağlam bir ekip ruhunu teşvik eden bir yaklaşımı içermektedir. Liderlik kavramı, tarih boyunca toplulukların etkili yönetiminde merkezi bir rol oynamıştır. Özellikle, liderlerin etkileme gücü ve yetenekleri üzerine yapılan araştırmalar, liderlik kavramının önemini vurgulamıştır. Ancak, günümüzdeki hızla değişen ve küreselleşen dünyada, liderlik kavramı da sürekli olarak evrim geçirmektedir. Bu bağlamda, liderlik becerilerinin ve yönelimlerinin anlaşılması ve incelenmesi önemlidir.

Tarihsel olarak, liderlik kavramı, toplulukları etkileyerek harekete geçiren bireylerin politik ve sosyal etkisini konu alan yazılarda 1300'lü yıllara kadar uzanmaktadır. Liderlik, uzun süredir üzerinde çalışılan ve çeşitli perspektiflerden incelenen bir konudur (Akbaba & Erenler, 2008). İnsanlar tarih boyunca topluluklar halinde yaşamış ve bu toplulukları yönetip hedeflerine ulaştıracak liderlere ihtiyaç duymuşlardır. Tarihsel süreçlerde, bazı bireyler, topluluk içinde diğer bireylere üstünlük sağlayarak geniş kitleleri peşlerinden sürüklemeyi başarmışlardır (Eren, 2014; Özkalp & Sabuncuoğlu, 1997). Günümüzde, küreselleşme ve değişen dünya koşulları, liderliğin insan yaşamındaki önemini daha da artırmıştır. Bireylerin ve örgütlerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için yeniliklere ve değişimlere açık olmaları gerekmektedir. Bu nedenle, etkili liderlik, insan yaşamı için kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiştir (Altınışık & Çelik, 2022). Liderlik konusu, kesin bir görüş birliğine sahip olmamasıyla bilinir ve çok geniş bir çerçeveye sahiptir. Farklı yönleri incelendiğinde, farklı tanımlamalar ve olgular ortaya çıkmaktadır (Ünal, 2012).

Liderlik kavramı, çok sayıda araştırmanın konusu olmuş ve birçok soruyu gündeme getirmiştir. Toplulukları etkileyerek harekete geçirme gücüne sahip liderlerin hangi özelliklere sahip olduğu ve içinde buldukları toplulukları etkileyebilme güçlerinin neler olduğu, 20. yüzyıl boyunca bilimsel çalışmaların odak noktalarından biri olmuştur (Yukl, 2002). Liderlik, ileri görüşlü olma, empati yeteneği, pratik zekâ ve görev bilinci gibi özellikleri gerektiren bir kavramdır. Liderler, kendi duygularından çıkarak başkalarının duygularını anlamaya çalışıp sonra tekrar kendi duygu durumlarına dönebilen kişilerdir. Ayrıca, liderlik yönelimi olarak adlandırılan bu davranışlar, bireyler arası sadakat, iletişim ve görev bilinciyle ilişkilendirilir (Bayındır, 2020; Samsir, 2018).

Üniversite öğrencilerinin liderlik yönelimleri, bireylerin kişisel özellikleri, deneyimleri, eğitim durumu ve çevresel etkiler gibi faktörlere bağlı olarak şekillenebilir. Bazı öğrenciler liderlik potansiyeline doğuştan sahipken, diğerleri zamanla liderlik becerilerini geliştirirler. Bu bağlamda, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik eğilimlerini anlamak önemlidir. Bu çalışma, öğrencilerin liderlik eğilimlerini cinsiyet, yaş, spor yapma alışkanlığı ve spor branşı gibi farklı değişkenler açısından analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu analizler, liderlik eğilimlerinin çeşitli faktörlere nasıl bağlı olduğunu daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Araştırmada problemi ayrıntılı olarak çözümlenebilmek için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1) Öğrencilerin liderlik eğilimleri, cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 2) Öğrencilerin liderlik eğilimleri, yaş değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 3) Öğrencilerin liderlik eğilimleri, aktif spor yapma alışkanlığı değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
- 4) Öğrencilerin liderlik eğilimleri, spor branşı değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Tasarımı ve Amacı

Bu çalışma, tarama modelinde yapılmış betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışmalar, geçmişte yaşanmış veya halen sürmekte olan bir durumu, olayı veya olguyu bireyler ve nesnelere kendi koşullarının içinde olduğu şekliyle ele alır (Karasar, 2007). Bu yöntemin amacı, var olan durumu olduğu gibi ortaya koymaktır. Bu çalışmada, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin liderlik yönelimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, araştırma tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim ve öğretim döneminde Ege bölgesinde bir devlet üniversitesinin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunda öğrenim görmekte olan 156 kadın ve 53 erkek öğrenciden oluşmaktadır. Bu seçim, meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrencilerin liderlik eğilimlerini anlamak için uygun bir örnekleme temsil etmesi ve araştırmanın amacına uygun bir şekilde veri toplamayı amaçlamıştır. Özellikle sağlık hizmetleri alanında eğitim alan öğrencilerin liderlik eğilimlerinin incelenmesi, bu alandaki liderlik potansiyelinin anlaşılmasına ve gelecekteki sağlık sektöründe liderlik rollerine yönelik fikir edinilmesine katkı sağlayabilir. Araştırma sürecinde, çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin demografik özellikleri belirlenmiş ve liderlik yönelimlerini etkileyebilecek faktörler incelenmiştir. Örneklem seçimi, tam sayım örneklem yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu yöntem, evrenin tam bir temsilini sağlamak amacıyla tercih edilmiştir. Örneklem bu şekilde seçilmesi, elde edilen verilerin genelleştirilebilirliğini artırmaktadır. Evrendeki öğrencilerin istatistiksel bilgileri ise Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Demografik Değişkenlerin Frekans Dağılımları

Temel Özellikler	<i>n</i>	%
Cinsiyet		
Kadın	156	74.6
Erkek	53	25.4
Yaş		
20 yaş ve altı	115	55.0
21 yaş ve üstü	94	45.0
Aktif Spor Yapma		
Evet	68	32.5
Hayır	141	67.5
Spor Branşı		
Bireysel sporlar	163	78.0
Takım sporları	46	22.0

Not. *n* = 209

Tablo 1'de, araştırmanın katılımcılarının demografik özellikleri yer almaktadır. Katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde, örneklemin %74,6'sının kadın ve %25,4'ünün erkek olduğu görülmektedir. Yaş dağılımı incelendiğinde, %55,0'unun 20 yaş ve altı, %45,0'ünün ise 21 yaş ve üstü olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların spor yapma durumuna ilişkin verilere göre, %32,5'inin aktif spor yaptığı, %67,5'inin ise spor yapmadığı görülmektedir. Spor yapan katılımcıların spor branşı dağılımına bakıldığında, %78,0'inin bireysel sporlar yaptığı, %22,0'sinin ise takım sporlarıyla ilgilendiği tespit edilmiştir. Toplamda, örneklemin 209 kişiden oluştuğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır ve kullanılan ölçüm araçları aşağıda verilmiştir.

2.3.1. Kişisel Bilgiler Formu

Araştırmacılar tarafından öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgi edinmek amacıyla dört sorudan oluşan bir kişisel bilgi formu hazırlanmıştır.

2.3.2. Liderlik Yönelimi Ölçeği

Araştırmaya Katılanların Liderlik Yönelim düzeylerini belirlemeye yönelik olarak Bolman ve Deal (1990) tarafından geliştirilmiş, Türkçe uyarlaması ve geçerlik güvenirliğini Dereli'nin (2003) yaptığı "Liderlik Yönelim Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek (1) Hiçbir zaman (5) Her zaman arasında 5'li likert tipinde derecelendirilmiştir. Liderlik yönelim Ölçeği 4 alt boyut ve 32 sorudan oluşmaktadır (Dereli, 2003). Ölçeğin güvenirliğini değerlendirmek için yapılan analiz sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Boyutlar	Cronbach's Alpha
<i>Yapısal Liderlik</i>	.823
<i>İnsan Kaynaklı Liderlik</i>	.829
<i>Politik Liderlik</i>	.844
<i>Sembolik Liderlik</i>	.838
LYÖ	.947

Not: LYÖ: Liderlik Yönelimi Ölçeği

Tablo 2'de, ölçeğin toplamı ve tüm alt boyutlarının yüksek derecede güvenilir olduğu görülmektedir. Liderlik Yönelimi Ölçeği (LYÖ) için iç güvenirlik katsayısı 0,947 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmaya katılmak isteyen katılımcılar, çevrimiçi formu doldurarak çalışmaya gönüllü olarak dahil olmuşlardır. Katılımcılar, ölçekleri doldururken, araştırmanın amacı, gizlilik ve anonimlik gibi önemli konularda bilgilendirilmişlerdir. Araştırma, toplamda 215 katılımcıya ulaşmıştır. Ancak, eksik veya yanlış doldurulmuş formların analiz dışı bırakılması sonucunda 209 ölçek formu değerlendirme amacıyla kabul edilmiştir.

2.5. Veri Analizi

Araştırmada "Demografik Bilgi Formu" ile "Liderlik Yönelim Ölçeği" nden elde edilmiş olan veriler için uygulanan istatistiksel analizler için SPSS 25.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normallik analizine uygun olup olmadığına basıklık ve çarpıklık katsayılarına bakılarak karar verilmiştir. Basıklık çarpıklığın +2, -2 arasında olduğu tespit edilmiş (Tablo 3) ve verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır (George ve Mallery, 2010). Farklı değişkenlerin kategorilerinin sıklığını incelemek için frekans analizi yapılmıştır. Yüzde Analizi ise her kategorinin toplam içindeki oranını belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Gruplar arasındaki ortalama puan farklarını değerlendirmek için Bağımsız Örneklem t Testi kullanılmıştır.

2.6. Etik İlkeler

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 11.08.2023 tarih ve 31906847/050.04.04-08-423 sayılı kararı ile çalışma onayı alınmıştır. Katılımcılardan önceden izin alınmış olup, gizlilik ve anonimlik ilkelerine titizlikle uyulmuştur.

3. BULGULAR

Tablo 3. Ölçeklere İlişkin Tanımlayıcı Değerler

Değişkenler	$\bar{x}$	Ss	Basıklık	Çarpıklık
Yapısal Liderlik	3.92	.61	-.591	.687
İnsan Kaynaklı Liderlik	4.09	.58	-.741	.833
Politik Liderlik	3.57	.68	-.049	-.113
Sembolik Liderlik	3.74	.68	-.415	.470
LYÖ	3.82	.59	-.301	.250

Not. $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma

Tablo 3, araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin tanımlayıcı değerleri içermektedir. Ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (Ss) değerleri, her bir liderlik boyutunun genel eğilimini ve dağılımını göstermektedir. Yapısal liderlik boyutunda ortalama puan 3.92 iken, insan kaynaklı liderlik boyutunda ortalama puan 4.09'dur. Bu, katılımcıların insan kaynaklı liderlik özelliklerine daha yüksek bir eğilim gösterdiği söylenebilir.

Tablo 4. Katılımcıların Liderlik Yönelimlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Değişkenler	Kadın		Erkek		t	p
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss		
Yapısal Liderlik	3.92	.59	3.93	.67	-.062	.950
İnsan Kaynaklı Liderlik	4.10	.55	4.03	.66	.795	.427
Politik Liderlik	3.58	.66	3.57	.75	.021	.983
Sembolik Liderlik	3.74	.66	3.74	.73	-.045	.964
LYÖ	3.83	.57	3.80	.65	.252	.801

Not. * $p < 0.05$. $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma; kadın (n=156); erkek (n= 53)

Tablo 4, katılımcıların liderlik yönelimlerinin cinsiyet değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarını içermektedir. Her bir liderlik boyutu için yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, cinsiyet değişkeninin liderlik yönelimlerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir ($p > 0.05$). Bu bulgular, cinsiyetin katılımcıların liderlik yönelimleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Liderlik Yönelimlerinin Yaş Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Değişkenler	20 yaş ve altı		21 yaş ve üstü		t	p
	$\bar{x}$	Ss	$\bar{x}$	Ss		
Yapısal Liderlik	3.97	.58	3.87	.64	1.132	.259
İnsan Kaynaklı Liderlik	4.15	.59	4.01	.56	1.769	.078
Politik Liderlik	3.58	.70	3.56	.66	.223	.824
Sembolik Liderlik	3.78	.64	3.69	.72	1.006	.316
LYÖ	3.87	.58	3.77	.61	1.222	.223

Not. * $p < 0.05$. $\bar{x}$ = Ortalama; Ss = Standart Sapma; 20 yaş ve altı (n=115); 21 yaş ve üstü (n= 94)

Tablo 5, katılımcıların liderlik yönelimlerinin yaş değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarını içermektedir. Her bir liderlik boyutu için yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, yaş değişkeninin liderlik yönelimlerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmektedir ($p > 0,05$). Bu bulgular, yaşın katılımcıların liderlik yönelimleri üzerinde belirleyici bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tablo 6. Katılımcıların Liderlik Yönelimlerinin Aktif Spor Yapma Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Değişkenler	Aktif Spor Yapan		Aktif Spor Yapmayan		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>		
<i>Yapısal Liderlik</i>	4.08	.61	3.85	.65	2.510	.013
<i>İnsan Kaynaklı Liderlik</i>	4.22	.60	4.02	.62	2.436	.016
<i>Politik Liderlik</i>	3.86	.50	3.44	.67	4.274	.000
<i>Sembolik Liderlik</i>	4.00	.60	3.62	.55	3.892	.000
LYÖ	4.04	.67	3.72	.58	3.787	.000

Not. * $p < 0.05$. $\bar{x}$ = Ortalama; *Ss* = Standart Sapma; Aktif spor yapan ($n=68$); Aktif spor yapmayan ($n= 141$)

Tablo 6, katılımcıların liderlik yönelimlerinin aktif spor yapma değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarını sunmaktadır. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, spor yapma değişkeninin liderlik yönelimlerinde spor yapanların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir fark yarattığı görülmektedir ($p < 0,05$). Bu bulgular, spor yapmanın katılımcıların liderlik yönelimlerini etkileyebileceğini göstermektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Liderlik Yönelimlerinin Spor Branşı Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

Değişkenler	Bireysel Sporlar		Takım Sporları		<i>t</i>	<i>p</i>
	$\bar{x}$	<i>Ss</i>	$\bar{x}$	<i>Ss</i>		
<i>Yapısal Liderlik</i>	3.93	.62	3.89	.58	.374	.708
<i>İnsan Kaynaklı Liderlik</i>	4.10	.56	4.02	.65	.869	.386
<i>Politik Liderlik</i>	3.60	.69	3.49	.67	.920	.359
<i>Sembolik Liderlik</i>	3.75	.66	3.72	.73	.268	.789
LYÖ	3.84	.58	3.76	.62	.752	.453

Not. * $p < 0.05$. $\bar{x}$ = Ortalama; *Ss* = Standart Sapma; Bireysel sporlar ($n=163$); Takım Sporları ($n= 46$)

Tablo 7, katılımcıların liderlik yönelimlerinin spor branşı değişkenine göre bağımsız örneklem t testi sonuçlarını içermektedir. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre, spor branşı değişkeninin liderlik yönelimlerinde anlamlı bir fark yaratmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Bu bulgular, spor branşıyla liderlik yönelimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerini yaş, cinsiyet, aktif spor yapma ve spor branşı değişkenleri açısından değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre, cinsiyet, yaş ve spor branşı değişkenleri ile liderlik yönelimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Cinsiyet değişkeni üzerine yapılan analizlerde, liderlik yönelimleri ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Bu sonuç, önceki çalışmalardan farklılık gösterebilir ve bu farklılığın araştırma örneklemini ve metodolojik yaklaşımların farklılığına bağlı olabileceği öne sürülebilir. Örneğin, Karataş (2017) ve Semiz (2011) gibi çalışmalar da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Ancak, Aydın ve ark. (2016) ile Özdenk (2015) gibi diğer çalışmalar, cinsiyet değişkeninin liderlik yönelimlerini etkilediği yönünde farklı sonuçlar elde etmiştir. Bu çelişkili bulgular, cinsiyetin liderlik yönelimleri üzerindeki etkisinin karmaşıklığını vurgulamaktadır. Cinsiyet algısının kültürel ve sosyal faktörlerle şekillendiği düşünüldüğünde, farklı kültürel ve sosyal bağlamlarda yapılan araştırmaların sonuçlarının da farklılık gösterebileceği anlaşılabilir. Dolayısıyla, cinsiyetin liderlik yönelimleri üzerindeki etkisini daha kapsamlı bir şekilde anlamak için

daha geniş örneklem grupları ve farklı kültürel bağlamların dikkate alındığı çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu tür çalışmalar, cinsiyetin liderlik algısı ve davranışlarına nasıl etki ettiğini daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olabilir.

Çalışmamızda, öğrencilerin liderlik yönelimleri ile yaş değişkeni arasında yapılan analizlerde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir. Yani, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaş durumlarının liderlik özelliklerini etkilemediği sonucuna varılmıştır. Bu bulgu, önceki literatürdeki bazı çalışmalarla uyumlu olmakla birlikte, bazı farklılıklar da içermektedir. Öncelikle, Senger ve Kaya (2017), Ermiş ve Dereceli (2023), Beltekin ve Kuyulu (2019) ile Korkmaz (2017) gibi benzer çalışmalarda da yaş değişkeninin liderlik özellikleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur. Bu çalışmalar, yaşın liderlik yönelimlerini belirlemedeki rolünün sınırlı veya önemsiz olduğunu öne sürmektedir. Ancak, Koçak ve Özüdoğru (2012) tarafından yapılan bir çalışmada, liderlik özelliklerinin yaş değişkenine göre farklılık gösterebileceği sonucuna varılmıştır. Bu farklı sonuç, yaşın liderlik algısı ve davranışları üzerindeki etkisine ilişkin karmaşıklığı vurgulamaktadır. Bu çelişkili bulgular, yaşın liderlik özellikleri üzerindeki etkisinin karmaşıklığını ve çok yönlülüğünü göstermektedir. Öğrencilerin liderlik yönelimlerini etkileyen birçok faktörün yanı sıra yaşın da bu denklemin içinde yer aldığını görmekteyiz. Bu nedenle, yaşın liderlik algısı ve davranışları üzerindeki etkisini daha iyi anlamak için daha kapsamlı ve detaylı araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Bu araştırmalar, yaşın liderlik üzerindeki etkisini belirleyen faktörleri daha iyi anlamamıza ve liderlik gelişimi üzerindeki etkilerini daha iyi değerlendirmemize yardımcı olabilir.

Katılımcıların liderlik yönelimleri ile aktif spor yapma durumu arasında yapılan analizler sonucunda, spor yapan katılımcıların lehine istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu durumda spor yapan katılımcıların liderlik yönelimlerinin, spor yapmayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu bulgu, ölçek toplam puanı ve tüm alt boyutlar için geçerlidir. Bayındır'ın (2020) çalışmasında ise, aktif olarak spor yapma durumunun liderlik yönelimleri üzerindeki etkisini inceleyen analizlerde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak, literatürdeki diğer bazı çalışmalar, bu sonucun aksine, spor yapmanın liderlik özellikleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir. Örneğin, Cengiz ve Güllü (2018), Güler ve arkadaşları (2020) ile Sarıkaya ve Bilir (2019) gibi benzer çalışmalarda da, spor yapmanın liderlik özellikleri üzerinde olumlu bir etkisi olduğu bulunmuştur. Bu bulgular, spor yapmanın liderlik üzerindeki etkisinin önemini vurgulamaktadır. Spor yapmanın liderlik yeteneklerini ve liderlik potansiyelini artırabileceği düşünülmekte ve bu nedenle liderlik eğitiminde ve gelişiminde sporun önemi üzerinde durulmaktadır.

Çalışmanın sonuçlarına göre, spor branşı değişkeni ile katılımcıların liderlik yönelimleri arasında yapılan analizlerde herhangi bir istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır. Yani, katılımcıların liderlik özellikleri, spor branşıyla ilişkilendirilememiştir. Benzer sonuçlara ulaşan diğer çalışmalar da mevcuttur. Örneğin, Bayındır'ın (2020) çalışmasında da spor branşı değişkeninin liderlik yönelimleri üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Seydioğlu (2017) da benzer sonuçlar elde etmiştir. Ancak, Beltekin ve Kuyulu'nun (2019) ile Karataş'ın (2017) çalışmalarında, spor branşı değişkeninin liderlik yönelimleri üzerinde belirgin bir etkisi olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmaların sonuçları, mevcut çalışmanın bulgularıyla uyumlu değildir. Bu farklı sonuçlar, çalışmanın yapıldığı örneklem, metodoloji ve kullanılan ölçüm araçları gibi faktörlerden kaynaklanabilir. Sonuçların farklılıklarını anlamak için daha fazla araştırma ve derinlemesine analiz gerekmektedir.

Öneriler

Sonuç olarak, Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerinin incelenmesi önemli bir konudur çünkü bu öğrencilerin gelecekte sağlık sektöründe liderlik rollerini

üstlenecek olmaları muhtemeldir. Bu tür bir araştırma, hem eğitim programlarının hem de öğrencilerin liderlik potansiyellerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunabilir. Araştırma kapsamında incelenebilecek çeşitli değişkenler arasında öğrencilerin demografik özellikleri, eğitim düzeyleri, liderlik deneyimleri, tutumları, motivasyonları ve kariyer hedefleri yer alabilir. Bu değişkenlerin incelenmesi, öğrencilerin liderlik potansiyellerini etkileyen faktörleri anlamamıza ve liderlik gelişimlerini destekleyici stratejiler geliştirmemize yardımcı olabilir. Araştırmanın sonuçları, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu programlarının liderlik becerilerini geliştirmeye yönelik öğretim stratejilerini ve müfredatı iyileştirmek için rehberlik sağlayabilir. Ayrıca, bu tür çalışmalar, sağlık sektöründe liderlik potansiyeli olan bireylerin tanımlanmasına ve yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olabilir

Çıkar Çatışması

Araştırmacılar arasında veya makalenin sonuçlarıyla ilgili olarak herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansman

Bu araştırma belirli bir kurum, vakıf veya hibe tarafından finanse edilmemiştir.

Yazar Biyografileri ve Katkıları

Sorumlu Yazar: *Öğretim Görevlisi Ebru Dereceli^{2*}* - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID:0000-0002-7021-1001, edereceli@adu.edu.tr

Katkılar: Araştırma konsepti ve tasarımı, veri toplama ve analizi, literatür incelemesi, makale yazımı, grafik ve tabloların hazırlanması.

Doç. Dr. Çağatay Dereceli¹- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID:0000-0003-2771-2000, cdereceli@adu.edu.tr

Katkılar: Editöryal ve dil düzeltmeleri, eleştiri ve değerlendirme, makalenin sonuç bölümü.

Yüksek Lisans Öğrencisi Yeşim Kıvanç³- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Anabilim Dalı, Türkiye, ORCID:0009-0002-9062-7618, yesimkivanc4@gmail

Katkılar: Veri toplama, literatür incelemesi, grafik ve tabloların hazırlanması

Yüksek Lisans Öğrencisi Ramazan Parlak⁴- Selçuk Üniversitesi sağlık Bilimleri Enstitüsü, Rekreasyon Ana bilim Dalı, Türkiye, ORCID:0009-0006-7854-1108, parlakramazan483@gmail.com

Katkılar: Veri toplama, literatür incelemesi, grafik ve tabloların hazırlanması

Alıntı/Citation: Dereceli, Ç., Dereceli, E., Kıvanç, Y., ve Parlak, R. (2024). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *InnovatioSports Journal*, 2(1), 16-25.

5. KAYNAKLAR

- Akbaba, A., & Erenler, E. (2008). Otel işletmelerinde yöneticilerin liderlik yönelimleri ve işletme performansı ilişkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 21-36.
- Altınışik, Ü. & Çelik, A. (2022). Spor bilimleri gelişiminin büyüme çabaları ile duygusal zeka düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 225-236.
- Aydın, R., Bozkuş, T., & Kul, M. (2016). Beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki öğrencilerin liderlik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(Special Issue 1), 122-131.
- Bayındır, M. (2020). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelim davranışların araştırılması: *İstanbul Gelişim Üniversitesi örneği*. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 260-268. <https://doi.org/10.38021/asbid.806450>
- Beltekin, E., & Kuyulu, İ. (2019). Spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin liderlik yönelim düzeylerinin incelenmesi (Erciyes Üniversitesi örneği). *Herkes için Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 1(1), 26-29.
- Bolman, L. & Deal, T. (1991). Leadership and management effectiveness: A multi-frame, multi-sector analysis. *Human Resource Management*, 30(4), 509-534.
- Cengiz, R., & Güllü, S. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve fiziksel saygı düzeylerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 94-108.
- Dereli, M. (2003). *İlköğretim müdürleri/ilköğretim okulu müdürlerinin liderlik stillerine ilişkin bir anket araştırması* (Yayın No. 140148) [Yüksek Lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference* (10th ed.). Pearson. Boston.
- Güler, B., Dursun, M., & Gunay, M. (2020). Spor lisesi öğrencilerinin liderlik yönelimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 576-587.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karataş, E. Ö. (2017). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve öz güven davranışlarının incelenmesi* (Yayın No. 473823), [Yüksek Lisans tezi, İnönü Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Koçak, R. D., & Özüdoğru, H. (2012). Yöneticilerin liderlik özelliklerinin çalışanların motivasyonu ve performansı üzerindeki etkileri: Kamu ve özel hastanelerinde bir uygulama. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 76-88.
- Korkmaz, O. (2017). Otantik liderlik ve örgütsel güven. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 58, 437-454.
- Kubat, R., Ulukan, M., Şahinler, Y., Ersoy, A. (2022). Beden eğitimi öğretmenlerinin dönüşümcü liderlik algıları ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelemesi. *Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 11-16. <https://doi.org/10.47257/Busad.1017222>
- Özdenk, S. (2015). *Bireysel ve takım sporuyla uğraşan sporcular ile spor yapmayan bireylerin duygusal zekâ ve liderlik özelliklerinin incelenmesi* (Yayın No. 419376) [Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi] Ulusal Tez Merkezi.

- Özkalp, E., & Sabuncuoğlu, Z. (1997). *Örgütlerde davranış* (9. baskı). Anadolu Üniversitesi Yayınları. Eskişehir.
- Sarıkaya, O. Ç., & Bilir, F. P. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin liderlik özelliklerinin incelenmesi: Çukurova Üniversitesi örneği. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-18.
- Semiz, H. (2011). *Ortaöğretim öğrencilerinde sporun liderlik üzerine etkisi* (Yayın No. 328017), [Yüksek Lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Senger, K., & Kaya, H. İ. (2017). Öğretmenlerin liderlik yönelim algılarının yaş ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmesi. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 168-175.
- Seydioğlu, C. (2017). *İstanbul'daki beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinden bireysel ve takım sporları yapanların liderlik özelliklerinin değerlendirilmesi* (Yayın No. 466804), [Yüksek Lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Ünal, M. (2012). *Stratejik yönetim ve liderlik*. Beta Yayıncılık. İstanbul.
- Yukl, G.A. (2002) *Leadership in Organizations* (5th ed.). Prentice Hall. Upper Saddle River.